

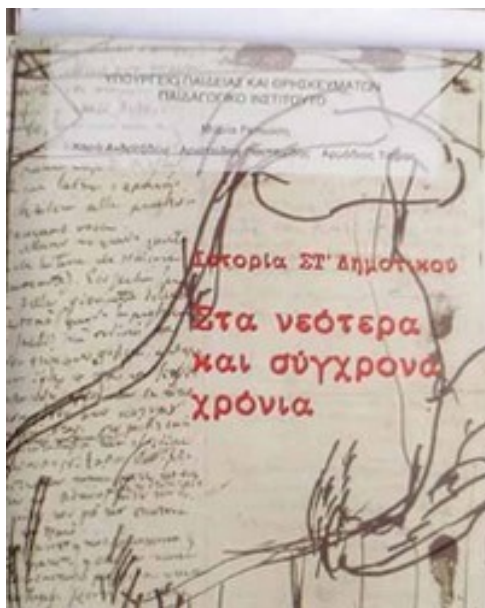
ΕΑΠ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΔΙΣ 53

Κορκοδείλου Μαργαρίτα

A.M. 503312

Επιλέξτε από το διαδίκτυο δύο κείμενα που εναντιώνονται στο βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού και άλλα δύο που το υποστηρίζουν. Κατόπιν, παρουσιάστε και σχολιάστε τα εκατέρωθεν βασικά επιχειρήματα.

Το 2006 εγκρίνεται από το Υπουργείο Παιδείας το νέο βιβλίο ιστορίας για την ΣΤ' Δημοτικού της Μαρίας Ρεπούση και της ομάδας της. Το βιβλίο διανεμήθηκε στα σχολεία το Σεπτέμβρη του 2007 ενώ είχε ήδη ξεσηκώσει θύελλα αντιδράσεων σε ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές και σχετικές δημοσιεύσεις. Στους αντιδρώντες συμμετείχαν πρόσωπα και φορείς, η Εκκλησία, πανεπιστημιακοί, εκπαιδευτικοί, όλες οι ενώσεις Ποντίων και Μικρασιατών και η πλειοψηφία των κομμάτων και των πολιτικών.¹

Οι αντιδράσεις από το συντηρητικό κομμάτι της κοινωνίας, την Εκκλησία & τη δεξιά πλευρά του κοινοβουλίου ήταν αναμενόμενες και κατανοητές. Ιδιαίτερα εντυπωσιακή ήταν η εναντίωσή της Ακαδημίας Αθηνών, ως το μεγαλύτερο πνευματικό ίδρυμα της χώρας αλλά

¹Harris Athanasiades, "The 'Nation-killing' textbook. The polemic over the history textbook 'In modern and contemporary times' (2006-2007)", *Ricerche Storiche*, vol. 44, (1), 2014, pp. 43-62.

και του κομμουνιστικού κόμματος, χώρου που ιδεολογικά δεν ταυτίζεται με την έννοια του έθνους .

Στην κριτική της Ακαδημίας Αθηνών που συγκέντρωσε τον πυρήνα όλων των επιχειρημάτων που εκφράστηκαν από τους περισσότερους επικριτές, επισημάνθηκαν λάθη, παραλείψεις, ανεπάρκειες και ασυμβατότητα με τις κατευθύνσεις και τους στόχους του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών Ιστορίας (ΔΕΠΠΣΙ) , όμως η κύρια κριτική αφορούσε το περιεχόμενο του βιβλίου και τους στόχους του. Έτσι χαρακτηρίστηκε ως ένα εγχειρίδιο που δεν ανταποκρίνεται στη Συνταγματική επιταγή για ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης των Ελλήνων μέσω της παιδείας και αμφισβητήθηκε η καταλληλότητά του και η διδακτική του επάρκεια.² Θεωρήθηκε ότι οι συγγραφείς, του αποφεύγοντας τη διατύπωση εθνοκεντρικών απόψεων δεν συμβάλλουν στην ενίσχυση της εθνικής μνήμης. Ταυτόχρονα υποβαθμίζεται η αναβίωση και επιβεβαίωση της ελληνικής αυτογνωσίας κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας και αγνοείται ο εθνικός ρόλος της ορθόδοξης Εκκλησίας και πως συνδέθηκε στενά με την ελληνική ταυτότητα. Επικεντρώνοντας την κριτική της στην υποβάθμιση του εθνικού ιδεώδους εξέφρασε μέσα από τα επιχειρήματά της σχεδόν όλους όσους αντέδρασαν απορριπτικά.

Υπήρξαν όμως και άλλες φωνές που εστίασαν την κριτική τους σε μια έκφραση του βιβλίου για τη Μικρασιατική καταστροφή και την έξοδο των Ελληνικών πληθυσμών το 1922, χρησιμοποιώντας το ρήμα «συνωστίζονται». Η λέξη αυτή που ουσιαστικά αποχαρακτηρίζει ιστορικά ένα τραυματικό εθνικό γεγονός, αποτέλεσε ένα από τα κεντρικά σημεία κριτικής . Έγινε λόγος για αποσιώπηση των διώξεων των χριστιανικών πληθυσμών , απενοχοποίηση του τουρκικού εθνικισμού και εξευτελισμό της μνήμης των προσφύγων.

Το κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, θεωρώντας την ταξική πάλη ως κινητήρια δύναμη της ιστορίας ,κατήγγειλε το βιβλίο για τις σιωπές και τις παραλείψεις του σχετικά με τις θυσίες και τους αγώνες των αριστερών της χώρας μας και την υποβάθμιση των κορυφαίων επαναστατικών γεγονότων και των ηρωικών μορφών.³ Η εσκεμμένη αυτή επιλογή ,σύμφωνα με την κριτική που ασκήθηκε, ενοχοποιεί την επαναστατική βία και την ταυτίζει με την τρομοκρατία, όπως επιβάλλει η δυτική κυρίαρχη ιδεολογία. Μέσα από προσεγγίσεις αριστερών ιστορικών (Μαργαρίτης, Σβορώνος, κ.α) προβάλλεται ο υγιής πατριωτισμός που ενέχει την έννοια της εθνικής συνείδησης.⁴

Οι αντιδράσεις δεν ήταν μόνο αρνητικές για το βιβλίο, υπήρξαν και πολλοί υποστηρικτές του, κυρίως ιστορικοί.

Χαρακτηριστικά η Χριστίνα Κουλούρη, καθηγήτρια Ιστορίας του Παν. Πατρών, θεωρεί ότι το βιβλίο έγινε στόχος πολιτικών σκοπιμοτήτων που στον ευαίσθητο χώρο της

2 http://palio.antibaro.gr/society/akadhmia_teliko.php

3 <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=4003773>

4Harris Athanasiades, "The 'Nation-killing' textbook. The polemic over the history textbook 'In modern and contemporary times' (2006-2007)", *Ricerche Storiche*, vol. 44, (1), 2014, pp. 43-62.

εκπαίδευσης βρήκαν ανταπόκριση εξαιτίας του ιστορικού αναλφαβητισμού των Ελλήνων που αποδέχονται το ψέμα ή το θρύλο ως ιστορική αλήθεια, αρκεί να τους ανακουφίζει και να μην αναστατώνει την υπάρχουσα δομή στη σκέψη τους. Στην ελληνική εκπαίδευση οι προσδοκίες όλων είναι αυξημένες τόσο από το εκπαιδευτικό σύστημα όσο και από το ένα και μοναδικό εγχειρίδιο, με αποτέλεσμα να αυξάνεται και η κριτική. Η διδασκαλία της Ιστορίας έχει συνδεθεί αποκλειστικά με τον εθνικό φρονηματισμό σε τέτοιο βαθμό που εγκαλούνται ακόμη και οι ιστορικοί να απολογούνται για τα φρονήματά τους. Όμως εδώ, τα αναλυτικά προγράμματα και οι σχετικές οδηγίες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου αναφέρουν ως κύριους στόχους του μαθήματος, την «ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης», την «κριτική αξιολόγηση των ιστορικών πηγών», τη διαμόρφωση πνεύματος «μετριοπάθειας, ανοχής και σεβασμού προς το διαφορετικό». Η ευθύνη της αποτυχίας του εκπαιδευτικού συστήματος να ικανοποιήσει αυτούς τους στόχους βαραίνει τους ιστορικούς, που παρέμειναν στον ακαδημαϊσμό τους και δεν εκλαΐκευσαν την ιστορία ώστε να γίνει κατανοητή στο ευρύ κοινό ενώ ταυτόχρονα δεν υπερασπίστηκαν το επιστημονικό κύρος της ιστορίας από όσους προσπάθησαν να την αλλοιώσουν.⁵

Ενώ σύμφωνα με τον Βασίλη Κρεμμυδά, καθηγητή του Παν. Αθηνών, η απόσυρση δεν έγινε για λόγους επιστημονικούς, ούτε για λόγους εκπαιδευτικούς αφού δεν αξιολογήθηκε η χρήση του για ένα χρόνο, αλλά για την υπεράσπιση της εθνικοφροσύνης και την εθνοσωτήρια προβολή της Εκκλησίας. Οι πολιτικές και επιστημονικές ομαδοποιήσεις που εμφανίστηκαν με αφορμή τη διαμάχη για το βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ΄ Δημοτικού, στο χώρο της ακροδεξιάς με τη συσπείρωση της εκκλησίας, των συντηρητικών δυνάμεων του σοσιαλδημοκρατικού αλλά και του κομμουνιστικού χώρου και τέλος οι ομαδοποιήσεις στον χώρο της ίδιας της Ιστοριογραφίας, σε αυτούς που υπερασπίστηκαν το βιβλίο και σε αυτούς που σιώπησαν, νίκησαν την ιστορική επιστήμη και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.⁶

Από όλη αυτή τη δημόσια διαμάχη που ξέσπασε και την τελική απόσυρση του βιβλίου, βγήκαν κάποια χρήσιμα συμπεράσματα. Η ευθύνη της σύνταξης τόσο των αναλυτικών προγραμμάτων, όσο και των εγχειριδίων ανήκει στους ιστορικούς και τους παιδαγωγούς ενώ η πολιτεία και η πανεπιστημιακή κοινότητα έχουν την υποχρέωση και την ευθύνη να επιμορφώσουν τους εκπαιδευτικούς που θα χρησιμοποιήσουν και θα διδάξουν το μάθημα. Ο δημόσιος διάλογος και η έκφραση ενστάσεων δεν μπορεί να αποφευχθεί ούτε να απαξιωθεί, ειδικά όταν η χρήση άστοχων φράσεων ή λέξεων προσβάλλουν τη συλλογική μνήμη ατόμων και κοινωνικών ομάδων ή όταν η μνήμη είναι διαιρεμένη εξαιτίας τραυματικών γεγονότων (π.χ. εμφύλιος). Η προσέγγιση ιδιαίτερα των τραυματικών γεγονότων για το λαό μας είναι αναγκαία για τη διαπαιδαγώγηση δημοκρατικών πολιτών. Η ακαδημαϊκή κοινότητα οφείλει με δημόσιες παρεμβάσεις να δημιουργήσει συνεχή διάλογο και να συμβάλει στη διαμόρφωση της ιστορικής κουλτούρας της κοινωνίας με εγκυρότητα και συνέπεια και όχι μόνο με αφορμή τα σχολικά εγχειρίδια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

5 Κουλούρη Χριστίνα, [Η απολογία των ιστορικών.](#), Το Βήμα, 04/11/2007

6 Κρεμμυδάς Βασίλης, [Νέες ιδεολογικές ομαδοποιήσεις.](#), Τι ανέδειξε το βιβλίο της ΣΤ΄ Δημοτικού", Τα Νέα, 17/10/2007

1. Harris Athanasiades, "The 'Nation-killing' textbook. The polemic over the history textbook 'In modern and contemporary times' (2006-2007)", *Ricerche Storiche*, vol. 44, (1), 2014, pp. 43-62.
2. http://palio.antibaro.gr/society/akadhmia_teliko.php
3. <https://www.rizospastis.gr/story.do?id=4003773>
4. Κουλούρη Χριστίνα, Η απολογία των ιστορικών., *Το Βήμα*, 04/11/2007
5. Κρεμμυδάς Βασίλης, Νέες ιδεολογικές ομαδοποιήσεις., Τι ανέδειξε το βιβλίο της ΣΤ' Δημοτικού", *Τα Νέα*, 17/10/2007